

Carlo Goldoni dixit

Citim în *Memorii**...:

„[...] Am la îndemână actori de talent, dar, pentru a-i folosi cât mai bine, trebuie mai întâi să-i studiez. Fiecare are firea lui; dacă autorul îi dă să interpreteze un caracter asemănător, izbânda e aproape asigurată. Haide, mi-am urmat cugetările, e poate timpul să încerc reforma plănuită de atâta vreme. Da, trebuie să tratez subiecte de caracter: de aici începe comedia de calitate, așa și-a început marele Molière cariera și a ajuns la gradul de perfecțiune pe care anticii ni l-au indicat, doar, și pe care modernii încă nu l-au atins“.

*

„Câtă vreme lucram în vechile tradiții ale Comediei italiene, elaborând doar piese parte scrise, parte lăsând loc pentru improvizații, mi se îngăduia să mă bucur în tihnă de aplauzele parterului, dar de îndată ce m-am vestit ca autor, născocitor, poet, spiritele s-au trezit din amorțire și m-au socotit vrednic de atenția și criticile lor.“

*

„Cenzorii pieselor mele de caracter nu aveau să-mi reproșeze nimic în privința unității de acțiune, nimic, de asemenea, cu privire la cea de timp; ziceau însă că nu ținusem seama de unitatea de loc.

Acțiunea comediilor mele se petrecea mereu în același oraș; personajele nu ieșeau dintr-însul; treceau, e adevărat, prin diferite locuri, dar întotdeauna în incinta aceluiași ziduri; și am crezut, așa cum încă mai cred, că în felul acesta unitatea de loc era respectată îndeajuns.

În toate artele și-n toate descoperirile, experiența a luat-o mereu înaintea regulilor; scriitorii au dat mai apoi o metodă de aplicare născocirii, dar autorii moderni au avut întotdeauna dreptul de a-i interpreta pe clasici.

În ce mă privește, negăsind nici în poetica lui Aristotel și nici în cea a lui Horațiu legea clară, absolută și rațională a unei depline unități de loc, mi-am făcut o plăcere din a o urma, ori de câte ori mi-am socotit subiectul potrivit; dar n-am jertfit niciodată o comedie care putea fi bună, unei prejudecăți ce-ar fi putut-o face să devină proastă“.

*

Când am conceput lucrarea (*Teatrul comic*, n.n.) am avut de gând să o pun în fruntea unei noi ediții a Teatrului meu; dar eram mulțumit și să-i instruiesc pe cei pe care lectura nu-i amuză, silindu-i să asculte pe scenă cugetări și îndreptări care, într-o carte, i-ar fi plictisit“.

*

„Văzând că noua comedie înainta atât de repede, iubitorii celei vechi strigau pretutindeni că era nevrednic de un italian să lovească într-un gen în care Italia se distinsese și pe care nici o națiune nu izbutise să-l imite.

* *Memoriile domnului Goldoni, menite să lămurească Istoria vieții sale și pe cea a Teatrului său*, în românește de Victoria Ursu, Editura pentru Literatură Universală, București, 1967.

Dar, ceea ce impresiona și mai mult spiritele revoltate, era înlăturarea măștilor, vădit amenințate de sistemul meu; se spunea că personajele acestea înveseliseră timp de două secole Italia și că ea nu trebuie lipsită de un gen comic pe care-l crease și-l dezvoltase atât de strălucit“.

*

„Masca zădărnicește întotdeauna manifestările actorului, fie că exprimă bucurie, sau supărare; îndrăgostit feroce sau caraghios, poartă mereu aceeași față; și zadarnic gesticulează și schimbă glasul, niciodată nu va face cunoscute prin trăsăturile feței, care sunt tălmăcii inimii, felurile simțăminte ce-i frământă sufletul.

La greci și la romani, măștile erau un fel de portavoce închipuite pentru ca personajele să fie auzite în vasta întindere a amfiteatrelor. În acele timpuri, pasiunile și sentimentele nu căpătaseră subtilitatea cerută în zilele noastre; astăzi spectatorii vor ca actorul să aibă suflet, iar, sub mască, sufletul e ca focul sub cenușă.

Iată de ce plănuiam să schimb măștile comediei italiene și să înlocuiesc farsele cu comedii.

Dar plângerile sporeau din ce în ce: ambele tabere începeau să mă dezguste și încercam să le mulțumesc pe amândouă: m-am supus și am scris câteva piese cu improvizării, fără să-ncetez a da comedii de caracter. În cele dintâi am pus în joc măștile, în celelalte am folosit comicul nobil și interesant; fiecare avea partea lui de plăcere. În timp și cu răbdare, i-am pus pe toți de acord și am avut mulțumirea de a mă vedea împuternicit să-mi urmez preferința, care a ajuns, după câțiva ani, preferința tuturor și cu cea mai mare căutare în Italia.“

...și în piesa *Teatrul comic*:

„[...]Recită de preferință încet, dar nu exagera, iar la pasajele importante, ridică vocea și accentuează cuvintele mai tare ca de obicei. Păzește-te mai ales de tonul cântat, declamator, și recită în mod firesc, așa cum ai vorbi, căci comedia, fiind o imitare a naturii, trebuie să redea totul în modul cel mai verosimil. În privința gestului, și acesta trebuie să fie cât ,mai firesc. Mișcă mâinile după sensul cuvintelor. Gesticulează mai ales cu dreapta, rareori cu stânga, și fii atentă să nu le miști în același timp pe amândouă, în afară de cazul când e vorba de un acces de mânie, de o surpriză sau de un gest de exclamare; ține minte, ca o regulă generală, că gesticulația trebuie s-o începi și s-o termini întotdeauna cu aceeași mână. [...] Când ești în scenă cu un alt personaj, fii atentă la ce-ți spune el, nu te uita și nici nu te gândești în altă parte; nu-ți rătăci privirea când ici, când colo spre scenă sau spre sală.“ (Actul III, scena 3)